

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji 17. maj - 30. maj 2024. godine

Sloboda izražavanja

Zloupotreba veštačke inteligencije

Na televiziji Pink su, upotrebom veštačke inteligencije, u informativnim emisijama prikazane montirane izjave Sava Manojlovića. Nije prvi put da se vlasnik Pink-a Željko Mitrović koristi ovakvim sredstvima koje predstavlja kao vid “šale, satire” i “autorskog formata”. Ipak, kada se poslednji put “šalio” na ovakav način, između ostalog i na račun Aleksandra Vučića, REM je izdao saopštenje u kome stoji da u slučaju korišćenja veštačke inteligencije u kreiranju sadržaja programa to treba jasno obeležiti tokom čitavog trajanja programa. Navodi se i da su mediji dužni da ne emituju sadržaje koji mogu zloupotrebiti lakovernost gledalaca. Iako u saopštenju nije eksplicitno opomenuta televizija Pink, navodi se da “da nepoštovanje navedene zakonske odredbe može dovesti do pokretanja postupka izricanja mera predviđenih Zakonom o elektronskim medijima.” Pink se ponovo oglušio o zakone Republike Srbije i nastavlja da dovodi u pitanje budućnost slobode izražavanja. Ostaje da se vidi da li će REM adekvatno reagovati i sprečiti zabrinjavajuću pojavu zloupotrebe veštačke inteligencije kojom se, na ovaj konkretan način, ugrožava demokratija i sloboda izbornog procesa.

Lokalni funkcioner pretio novinaru

Zamenik gradonačelnika Čačka, Miroslav Petković, objavom na svom Instagram storiju targetirao je urednika portala Ozonpress Nebojšu Jovanovića. Zamenik je podelio vest koja je objavljena u pro-vladinim tabloidima o novcu koji je ovaj medij, kao nosilac projekta, dobio na konkursu Fonda za demokratiju Evropske unije. Ovakvo targetiranje dolazi nakon mitinga vladajuće stranke u Čačku, na kojem je Aleksandar Vučić, u svojstvu predsednika države, targetirao opozicione predstavnike/ce za navodno dobijanje novca iz jedne nemačke fondacije, iako su nosioci vlasti, uključujući i Vučića, ti koji se često hvale uspešnom saradnjom sa Nemačkom i partnerima iz te zemlje. Novac koji je Ozonpress dobio, tiče se medijskih projekata u kojem učestvuje 15 medija iz naše zemlje, a jedini motiv napada na ovaj lokalni medij je zastrašivanje preostalih malobrojnih medija koji nezavisno izveštavaju sa lokala.

Novinarka sprečena da postavi pitanje

Saradnica za medije gradonačelnika Novog Sada, sprečila je novinarku N1 da postavi pitanje gradonačelniku. Saradnica je uhvatila novinarku za ruku, unosila joj se u lice i autoritativnim tonom zabranila postavljanje pitanja. Saradnica za medije je vrlo slikovito pokazala kakav je odnos vlasti prema medijima u Srbiji, odnos u kojem jedna strana drži prut u rukama, a druga mikrofon.

Tužba protiv novinarku Pištaljke

Generalni sekretar Veslačkog saveza Srbije Vladimir Antić tužio je novinarku Pištaljke Snežanu Đurić zbog navodno “pretrpljenog duševnog bola usled povrede časti i ugleda” i “neovlašćenog objavljivanja i prikazivanja tuđeg spisa, portreta i snimka”. Tužba se odnosi na tekst o osveti koju generalni sekretar ovog sportskog saveza sprovedi prema uzbunjivaču koji je ukazao na nepravilnosti u radu saveza. U samom tekstu je objavljena zvanična slika Vladimira Antića sa sajta Veslačkog saveza. Portal Pištaljka je novinarski portal za istraživanje i prijavljivanje korupcije i ovo nije prvi put da su na meti tužbi moćnika o čijim korupcionaškim aferama su izveštavali. U martu ove godine, su zbog jednog takvog teksta i osuđeni, iako su informacije koje su preneli tačne. Tužbe protiv novinara/ki i medija usmerene su ka utišavanju onih koji ukazuju na brojne zloupotrebe u vlasti, privatnim i javnim preduzećima i drugim institucijama.

Napadnut novinar Vuk Cvijić

Urednik pro-režimskog tabloida “Srpski telegraf” Milan Lađević, udario je pesnicom u glavu novinara “Radara” Vuka Cvijića. Napad se dogodio na ulici, a Cvijić pretpostavlja da je razlog napada to što je u svojim tekstovima pisao o bivšem načelniku novosadske policije koji je Lađevićev kum. Ukoliko fizički napad na Cvijića prođe nekažnjeno, biće jasan pokazatelj da su vlasnici i urednici pro-režimskih tabloida produžena ruka vlasti kojoj je apsolutno sve, pa čak i nasilje, dozvoljeno.

Još jedna SLAPP tužba protiv KRIK-a

Na adresu istraživačkog portala KRIK stigla je još jedna SLAPP tužba. Ovog puta tužbu je podnela sutkinja Dušanka Đorđević. Iz KRIK-a navode da je ovo “do sada nezabeležen pritisak na rad medija i da predstavlja pokušaj da se novinarima zabrani da izveštavaju o radu i integritetu sudija”. Nalazimo se u situaciji u kojoj sudije zloupotrebljavaju pravo koje bi trebalo adekvatno da primenjuju u praksi.

Sloboda okupljanja

Taksa zbog protesta protiv femicida

Ni 9. femicid ove godine u Srbiji, nije dovoljan znak institucijama da je neophodno raditi na sistemskim društvenim promenama. Ipak, institucije revnosno rade na opominjanju onih koji ukazuju na široko rasprostranjeni fenomen rodno zasnovanog nasilja. Tako je Udruženje "Žene za mir" iz Leskovca dobilo obaveštenje iz Odeljenja za komunalno-stambene poslove iz gradske uprave da moraju da plate simboličnu taksu zbog instalacije koju su postavile (saksije sa cvećem), a koja podseća građane/ke na sve ubijene žene i devojčice. Dva dana nakon obeležavanja Nacionalnog dana sećanja na žene žrtve nasilja, Udruženje je dobilo dopis da mora da plati simboličnu taksu od 750 din, iako iz Udruženja tvrde da su uredno prijavile i skup i postavljanje instalacije. Udruženje je dobilo zahtev da dostavi skicu za zauzeće javne površine overenu od strane ovlašćenog projektanta, što nije uobičajeno u ovakvim situacijama. Predstavnice Udruženja, su na konferenciji za medije izrazile sumnju da su na ovaj način kažnjene zbog ove, ali i ranijih aktivnosti kojima su ukazivale na brojne probleme na lokalnom nivou. Iako je kazna sama po sebi niska, indikativan je pokazatelj odnosa institucija prema braniteljima, a naročito braniteljicama ljudskih prava.

Aktivista priveden zbog protesta od prošle godine

Aktivista sa planine Starice, Mladen Vladić, se putem društvenih mreža oglasio iz vozila policijske marice. Aktivista je izjavio da ga iz Majdanpeka privode i vode u Negotin, zbog protestne blokade Gazele koja se dogodila u avgustu 2023. godine. Podsećamo, protest u avgustu prošle godine organizovala je grupa ekoloških organizacija sa ciljem ukazivanja na sveprisutno nasilje u društvu, koje pogađa i ekološke aktiviste/kinje, ali i nasilje nad prirodom u Srbiji, sve izloženijoj destruktivnim industrijskim praksama.

Sloboda udruživanja

Vladimir Đukanović objavio lične podatke člana CRTE

Poslanik Srpske napredne stranke, Vladimir Đukanović, je na platformi X u objavi o obaranju liste "Kreni-Promeni" na jednoj beogradskoj opštini, objavio lične podatke podnosioca žalbe, inače zaposlenog organizacije CRTA. Đukanović je naknadno obrisao tvit, i potom ga ponovo okačio sa zamagljenim podacima. Ipak prvobitnom objavom je prekršio odredbe Krivičnog zakona, za koje su predviđene novčane, ali i zatvorska kazna.

Onemogućeno postojanje Ruskog demokratskog društva

Peter Nikitin, osnivač Ruskog demokratskog društva, objavio je da je ovo udruženje izbrisano iz registra pravnih lica i da će nastaviti da postoji kao neformalno udruženje ruskih antiratnih volontera. Nikitin je objasnio da je društvo odbijeno od strane 5 banaka koje su usmeno odbile da otvore račun udruženja, zbog čega je bio primoran da izbriše udruženje iz registra. Nikitin smatra da su stavljeni na "crnu listu" s obzirom na to čime se ovo udruženje bavi. Rusko demokratsko društvo osnovano je sa ciljem promovisanja demokratskih vrednosti i interesa demokratski orijentisanog dela ruskojezične dijaspore u Srbiji. Udruženje je dobilo pažnju javnosti zbog organizovanja protesta protiv Ruske agresije na Ukrajinu. Zbog toga se značajan broj ruskih antiratnih aktivista/kinja iz Srbije suočio sa odlukama o proterivanju iz Srbije. Poslednja u nizu je porodica Tereh, koja se čak ni na koji način nije oglašavala povodom rata u Ukrajini. Sloboda udruživanja, zajemčena Ustavom, je na ovaj način ozbiljno ugrožena, a postavlja se pitanje ruskog uticaja na unutrašnja pitanja naše zemlje, čime se deklarativna nezavisnost od spoljnih uticaja dovodi u pitanje.

Targetiranje mirovnih aktivistkinja

Televizija Pink i predsednik Vučić su prilikom njegovog gostovanja na ovoj pro-režimskoj televiziji zloupotrebili fotografije i izjave aktivistkinje Mile Pajić kao sredstvo "prljave kampanje koalicije okupljenje oko Srpske napredne stranke protiv pokreta Kreni-Promeni", saopštila je Inicijativa mladih za ljudska prava. Rezolucija o Srebrenici lajt motiv je kampanje SNS-a za predstojeće lokalne izbore, te spinovanjem pokušavaju da predstave političke protivnike/ce i civilni sektor kao one koji navodno označavaju srpski narod genocidnim. Pored Mile Pajić, aktivistkinje koja se više puta našla na meti nacionalističke hajke, pretnjama je izložena i programska direktorka YIHR-a Sofija Todorović. Ona je primila preteće pozive i poruke uznemirujuće sadržine uz upozorenje da će njen broj biti objavljen na Telegram grupama gde se dele sadržaji koji pozivaju na mržnju i nasilje. Kampanja vlasti protiv usvajanja Rezolucije o Srebrenici prebačena je u kontekst junskih izbora, demagoški predstavljajući vladajuću stranku kao onu koja se bori za nacionalne interese, dok su politički protivnici ti koji navodno rade protiv naroda.

Muškarac napao studente neformalne grupe "STAV"

Treći put po redu su izbori za studentski parlament Filozofskog fakulteta u Novom Sadu prekinuti, međutim ovog puta došlo je i do fizičkog napada na predstavnike/ce neformalne grupe STAV od strane drugog studenta, ali i člana Srpske napredne stranke Aleksandra Gajića. Muškarac je tom prilikom udario aktivistkinju Milu Pajić i još jednog studenta. Grupa STAV blokiranjem izbora želi da ukaže na nedemokratičnost izbora na ovom fakultetu na kojima je kandidovana samo jedna lista koja ima bliske političke veze sa režimom. Tokom blokade došlo je do koškanja u kom je podpredsednik komisije za izbore, u pokušaju da izgura studente/kinje grupe STAV, slučajno udario i trenutnu predsednicu studentskog parlamenta Ivanu Macak, inače prvu na listi Ruske stranke. Macak je prethodno u toku dana ošamarila koleginicu Milu Pajić. Nasilje zabeleženo na dan ovih izbora zabrinjavajuć je pokazatelj stanja u obrazovanju gde se preslikava nasilje koje se promoviše sa najviših državnih instanci.

Privođenje aktiviste

Aktivista inicijative “Podrška narodu Palestine” priveden je na informativni razgovor u policiju, saopštili su na Instagram stranici ove inicijative. Aktivista je priveden zbog navodnog ispisivanja grafita na zgradi firme koja izvozi oružje u Izrael, koji mesecima sprovodi ofanzivu nad Palestincima u kojoj je ubijeno preko 30 000 civila, većinom žena i dece. Ovo nije prvi put da se aktivisti ove inicijative suočavaju sa pritiscima. Članovi/ce su početkom maja objavili da je, od strane policije, napadnut i umetnik tokom svog protestnog performansa kojim je ukazivao na ubijanje dece. Podsećamo, prošle godine policija je zabranila i skup u organizaciji ove inicijative. Ono što se dešava je širenje globalnog trenda represije nad pro-palestinskim aktivistima/kinjama, koji se preko Amerike proširio i na Evropu, ali u svakom slučaju predstavlja nedopustiv vid kršenja sloboda građana/ki.

Uhapšen vođa protesta

Đoka Ćurčić, jedan od vođa prošlogodišnjih protesta poljoprivrednika, a sada i predvodnik grupe građana/ki koji učestvuju na lokalnim izborima, uhapšen je zbog navodnog ispisivanja grafita protiv Srpske napredne stranke. Ćurčić negira da je pisao grafite i navodi da je hapšenje “samo nastavak pritisaka koje trpi otkada je kandidovao listu za lokalne izbore”. Iako su u predizbornoj kampanji mnogi bilbordi opozicionih stranaka bili uništeni, nije poznato da je bilo ko privođen i uhapšen u tim slučajevima. Vlasti se povodom uvredljivih grafita oglašavaju samo ukoliko se odnose na Srpsku naprednu stranku, dok im grafiti koji veličaju ratne zločince i šire mržnju i netrpeljivost u društvu ne smetaju.